

**Regionalna Dyrekcja
Lasów Państwowych
w Łodzi**

Znak: M-ŚTO/J/4/2011

W związku z uzyskanymi informacjami od służby leśnej, a dotyczącymi przeprowadzenia w miesiącu maju na terenie Nadleśnictw Spała i Smardzewice w Puszczy Pilickiej akcji zwalczania chrabąszcza majowego poprzez zastosowanie wielkoobszarowych oprysków chemicznych lasu, Mazowiecko – Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne zwraca się z prośbą o udzielenie następujących wyjaśnień dotyczących zabiegu.

1. Zważywszy na obecność wielu obszarów chronionych (parku krajobrazowego, 6 rezerwatów przyrody na jego terenie i otulinie, dalszych 5 w sąsiedztwie, 2 leśnych obszarów Natura 2000 – Lasy Spalskie, Lasy Smardzewickie, częściowo Dolina Dolnej Pilicy, pozostałych obszarów Natura 2000 – Dolina Pilicy, Łąki Cieblowickie, Niebieskie Źródła), czy została przeprowadzona właściwa i przewidziana prawem ocena oddziaływania na środowisko tego przedsięwzięcia?
2. Chcielibyśmy zwrócić uwagę, że jest to przedsięwzięcie niezwykle mocno ingerujące w ekosystem, pozbawiające w sposób drastyczny jednego z głównych ogniw pokarmowych w łańcuchu zależności między gatunkami.
3. Na terenie obszarów Natura 2000 przedmiotem ochrony jest m.in. siedlisko przyrodnicze – grąd subkontynentalny. Jego integralną częścią świadczącą o jakości siedliska są rośliny grądowe takie jak: kokorycze, kokoryczki, zawilce, miodunki. Czy została przeprowadzona ocena tego zabiegu w stosunku do owadów zapylających te rośliny i jaki będzie wpływ braku (jak długiego?) tych owadów wobec przedmiotu ochrony PLH Lasy Spalskie i PLH Lasy Smardzewickie
4. Na terenie obszarów Natura 2000 (PLH Lasy Spalskie, Lasy Smardzewickie, Łąki Cieblowickie) występują chronione prawem krajowym i unijnym owady takie jak: pachnica dębowa, trzepla zielona, modraszek telejus, modraszek nausitous, czerwonończyk nieparek. Jaki będzie wpływ na te gatunki, będące przedmiotami ochrony w/w obszarów Natura 2000, oprysków środkami owadobójczymi?
5. Na terenie PLH Łąki Cieblowickie, Lasy Spalskie, Dolina Dolnej Pilicy występują ryby z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, będące po części przedmiotami ochrony tych obszarów, które żywią się owadami, np. opadłymi z nadbrzeżnych zadrzewień łęgowych. Jaki będzie wpływ na takie gatunki jak: różanka, boleń, głowacz białopłetwy, piskorz, braku odpowiedniej bazy pokarmowej w wyniku wykonania oprysków? Czy wystąpią możliwe zatrucia pokarmowe ryb?
6. Przedmiotem ochrony PLH Lasy Spalskie jest fauna nietoperzy występujących w bunkrach w Konewce i w okolicznych terenach (m. in. duża kolonia rozrodzca nocka dużego, gatunek „naturowy” w budynku dawnego kina w Spale). Są to zwierzęta wybitnie owadożerne. Jaki będzie wpływ oprysków chemicznych, nieselektywnych na bazę pokarmową tych ssaków, możliwość wystąpienia zatruc pokarmowych, pojawienia się śmiertelności nietoperzy w wyniku „podjęcia” zatrutych owadów.

7. Czy planowane jest uzyskanie obowiązkowych odstępstw od wymogów i zakazów wobec gatunków zwierząt objętych ochroną? Dotyczy to m.in. gatunków chronionych owadów (trzmiele), ssaków owadożernych (ryjówki, jeże, nietoperze), łasicowate, drapieżnych, ptaków owadożernych (około 100 gatunków w Puszczy Pilickiej), u których to wystąpi bezpośrednie oddziaływanie letalne i pośrednie w wyniku zdobycia zatrutego pokarmu – żywego lub już w postaci martwych owadów.
8. Czy przeprowadzona została ocena oddziaływania skumulowanego na w/w obszary Natura 2000, ocena dotycząca możliwości dezintegracji obszarów i przerwania powiązań ekologicznych między nimi? Czy ocena ta uwzględnia także kumulację w kontekście przeprowadzanych już 2 krotnie w ostatnim 10 leciu podobnych akcji?
9. Czy w przypadku przeprowadzenia oceny oddziaływania tego przedsięwzięcia na środowisko, przewidziano jakiegokolwiek mechanizmy zapobiegawcze, minimalizujące oddziaływanie, takie jak np. wzmocnienie miejscowych populacji owadów chronionych (np. poprzez wysadzanie roślin miododajnych, pokarmowych), wzmocnienie populacji zwierząt owadożernych (np. poprzez wywieszanie budek dla ptaków i ssaków)?
10. Czy uwzględniono możliwość wystąpienia konfliktów społecznych ze strony organizacji przyrodniczych, Polskiego Związku Pszczelarskiego, Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, środowiska naukowców? Ocenę taką należy w obecnym prawodawstwie przeprowadzić obligatoryjnie.

Chcielibyśmy zauważyć, że tereny Puszczy Pilickiej to obszary o szczególnym znaczeniu dla entomofauny w skali krajowej i regionalnej (Tończyk, Jaskuła 2009, Jaskuła, Socha 2007, Socha 2008, Kurzawa 2002, Tabor 1998, Tabor, Ciach 2006, Ciach, Tabor 2003), gdzie tak znacząca i zmasowana ingerencja może znacząco negatywnie oddziaływać na gatunki chronionych owadów i być powodem do wystąpienia znaczącej szkody w środowisku. Doprowadzić może to do nałożenia przez właściwe organy ochrony przyrody obowiązku przywrócenia stanu poprzedniego, nałożenia obowiązku działań naprawczych.

Przeprowadzane w ostatnich 11-12 latach już dwukrotne opryski lasów Puszczy Pilickiej, nie przyniosły spodziewanych przez Lasy Państwowe rezultatów – populacja chrabąszcza majowego jest coraz silniejsza i liczniejsza. Czy opracowano w tym tak długim czasie alternatywne i nowe mechanizmy ograniczenia populacji tego gatunku takie jak zwalczanie metodami biologicznymi, zmianę sposobu pozyskania drewna z ograniczeniem powierzchni zrębowych na korzyść gospodarki przerębowej? Czy rozważono przeprowadzenie oprysków metodą punktową lub zawężoną jedynie do miejsc przewidzianego pozyskania drewna, planowanych i istniejących nasadzeń, młodników i upraw? Ograniczyłyby to tym sposobem powierzchnię oprysków i eksterminacji bezkręgowców lądowych. Czy rozważono całkowite zaniechanie planowanego przedsięwzięcia i pozostawienie odnawianych powierzchni do naturalnej sukcesji? Z pewnością wydłużyłoby to czas ponownego wkroczenia lasu ale zważywszy na perspektywę ok. 100 lat do wieku rębności, opóźnienie szacowane na około 5-10 lat jest bez znaczenia. Dodatkowo rekompensuje to brakiem poniesionych kosztów na opryski, pojawieniem się lasu o naturalnych cechach, odporniejszego i mocniejszego na wystąpienie zgryzów korzeni przez pędraki. Tereny otwarte i halizny zwiększają również w sposób istotny poziom bioróżnorodności, zwiększają liczbowo populacje różnych konkurencyjnych wobec chrabąszczy owadów, ptaków, nietoperzy. O możliwości zaniechania zabiegu i nie podejmowania jakiegokolwiek czynności, jako jednym z najlepszych sposobów na ograniczenie liczebności chrabąszcza, wypowiada się cały szereg naukowców, również związanych z uczelniami leśnymi. Gwałtowne pozbycie się dużej części populacji, przy zachowaniu dotychczasowej gospodarki leśnej i nie zmienionych warunkach środowiska, sprawia, że w następnym okresie, chrabąszcze rozmnażają się ze zdwojoną siłą nie mając konkurencji wewnątrz gatunkowej i zewnętrznej (np. w wyniku równoczesnego wytrucia bezkręgowców konkurencyjnych, pasożytniczych, drapieżnych).

Czy w planach oprysków uwzględniono także rozległe monokultury iglaste, w średnim

wieku, pozbawione prawie zupełnie drzew liściastych oraz drzew najbardziej narażonych na zgryzanie przez pędraki? Chcemy zauważyć, że udział takich drzewostanów w Puszczy Pilickiej jest bardzo duży.

Jednocześnie uprzejmie prosimy o przesłanie szczegółów planowanych zabiegów takich jak charakteru, nazwy i parametrów środków użytych do oprysku, zasięgu zabiegów (powierzchnia, lokalizacja zabiegów), częstotliwości ich wykonania, pory dnia wykonania.

Otrzymują:

- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi
- Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych